

RAPPORT

IJKPUNT WONEN EN ZORG GEMEENTE DOETINCHEM

CONCEPT

voor

Gemeente Doetinchem

auteur

Henk Nouws

Ruimte voor zorg

Research en advies in wonen en zorg
Nieuweweg 2, 3811 EW AMERSFOORT
06 – 10 92 99 66
Kamer van Koophandel 74468014
BTW-nr NL040079156B01
www.ruimtevoorzorg.nl

14 mei 2020

INHOUD

1	Aanleiding en vraag	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel.....	1
1.3	Uitvoering.....	1
1.4	Leeswijzer	2
2	IJKpunt	3
2.1	Bevolkingsontwikkeling Doetinchem.....	3
2.2	Ouderen	4
2.3	GGZ.....	5
2.4	Gehandicapten	6
2.5	Jeugdhulp.....	8
3	Verantwoording	10
3.1	Wlz.....	10
3.2	Vervangende zorg en eerstelijnsverblijf	11
3.3	Hospice	11
3.4	Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	12
3.5	Jeugdzorg.....	12
4	Bijlage: bronnen	15
5	Bijlage: begrippen	16

1 AANLEIDING EN VRAAG

1.1 AANLEIDING

Gemeente Doetinchem voert zoals elke gemeente beleid op het gebied van wonen met zorg voor mensen met een beperking. Dit beleid is veelomvattend: het bewaken van de capaciteit, het faciliteren van de bouw, het beschikbaar krijgen van locaties en in sommige gevallen ook de bekostiging. Deze taken voert de gemeente niet op z'n eentje uit maar in nauwe samenwerking met buurgemeenten, zorgaanbieders, woningcorporaties, welzijnsorganisaties en vele uitvoeringsinstanties.

Voor een goede uitvoering van het beleid is het belangrijk om een goede cijfermatige onderbouwing te hebben van de vraag naar wonen met zorg: "welke capaciteit is nodig".

De omvang van de vraag is echter niet eenduidig vast te stellen aangezien deze afhankelijk is van en varieert met de omstandigheden, de tijd, de regio, de populatie enzovoorts. Keiharde cijfers zijn niet mogelijk maar richtinggevende cijfers wel. Richtinggevend is bijvoorbeeld het gemiddelde landelijk gebruik van wonen met zorg: vertaal dit gemiddelde naar omvang en opbouw van de bevolking van de eigen gemeente, en er is een goede eerste inschatting van de lokale behoefte. Ziehier de insteek van deze publicatie.

1.2 DOEL

De cijfers in deze publicatie geven een beeld van de gemeente Doetinchem als ware het een afspiegeling van het Nederlandse gemiddelde rekening houdend met de omvang en leeftijdsopbouw van de bevolking.

De cijfers zijn als het ware een ijkpunt: stel dat de gemeente een afspiegeling is van het gemiddelde van Nederland, hoeveel mensen zouden dan gebruik maken van wonen en zorg, en van welke vormen van wonen en zorg?

Natuurlijk is Doetinchem geen zuivere afspiegeling van Nederland. Het ijkpunt is dan ook een vertrekpunt voor inzicht en beleid waarbij in tweede instantie lokale variabelen en wensen in beschouwing kunnen worden genomen. Die lokale variabelen en wensen vallen buiten de scope van deze publicatie.

1.3 UITVOERING

Verschillende vormen van wonen en zorg worden hier beschreven. Bij iedere vorm is de werkwijze die ten grondslag ligt aan het ijkpunt als volgt:

1. Hoeveel personen maken landelijk gebruik van deze vorm van wonen en zorg?
2. Bezien op de bevolking van Nederland, wat is het gebruik in %? Dit is de *maatstaf*.
3. Vertaald naar de bevolking van Doetinchem, hoeveel personen zouden dat zijn? Dit is het *ijkpunt*.
4. Indien mogelijk wordt deze berekening separaat uitgevoerd voor iedere leeftijdsgroep. De prognoses voor de ouderenzorg en de jeugdzorg worden daarmee veel nauwkeuriger.

De cijfers over het landelijke gebruik van vormen van wonen en zorg zijn afkomstig uit openbare bronnen. In de bijlagen staan deze genoemd.

Niet alle vormen van wonen met zorg worden centraal bijgehouden. De reden kan zijn dat een vorm van wonen met zorg uit meerdere wettelijke regelingen kan worden bekostigd, bijvoorbeeld hospicezorg. Of de praktijk is veelvormig en laat zich niet eenduidig vangen in cijfers, bijvoorbeeld crisiszorg. Het CBS registreert onder meer het gebruik van de Wmo en de Jeugdzorg maar schaarst soms specifieke zorgvormen onder bredere zorgcategorieën, bijvoorbeeld moeder-kindhuizen. Wanneer een centrale registratie ontbreekt, kan soms een andere bron een indicatie van de capaciteit geven, bijvoorbeeld in het geval van Elv, Eerstelijnsverblijf. Dit zijn een paar voorbeelden die duidelijk maken dat het niet altijd eenvoudig is om een landelijke maatstaf te vinden van een bepaald soort aanbod.

De bevolkingsprognose is opgesteld volgens het Primos model door Abf Research. De berekeningen die ten grondslag liggen aan de cijfers in dit rapport zijn met deze summier instructie in principe herhaalbaar.

Het ijkpunt 2019 en de prognose voor de jaren 2024, 2029, 2034, 2039, 2044 en 2049 zijn opgesteld voor de gemeente als geheel en daarbinnen uitgesplitst naar Doetinchem-Stad, Gaanderen en Wehl.

1.4 LEESWIJZER

Het komende hoofdstuk presenteert alle ijkpunten voor de meeste vormen van wonen en zorg. Bij de lezer wordt kennis verondersteld over de organisatie van de zorg in Nederland. Waar nodig wordt een korte toelichting op de cijfers gegeven.

Verwijzingen naar de bronnen zijn niet bij iedere tabel herhaald maar zijn terug te vinden in de bijlage. Een tweede bijlage geeft een korte uitleg van diverse begrippen en afkortingen.

2 IJKPUNT

2.1 BEVOLKINGSONTWIKKELING DOETINCHEM

De behoefte aan wonen met zorg wordt voor een belangrijk deel bepaald door de omvang van de bevolking. De vraag naar ouderenzorg hangt natuurlijk sterk af van het aantal ouderen en de vraag naar jeugdzorg van het aantal jeugdigen. De behoefte aan beschermd wonen en maatschappelijke opvang komt vaker voor bij jongeren dan ouderen.

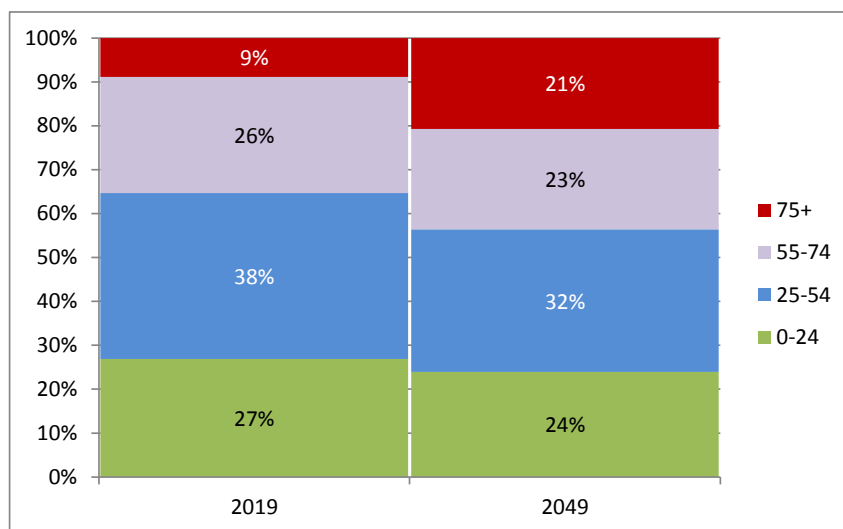
De ontwikkeling van de leeftijdsopbouw tussen 2019 en 2049 geeft daarom al een indicatie van de ontwikkeling van de vraag naar wonen en zorg:

Tabel 1 *Bevolkingsontwikkeling gemeente Doetinchem, 2019 – 2049 (bron: Primos)*

	2019	2049	Vershil
0-24	15.477	13.231	-15%
25-54	21.753	17.923	-18%
55-74	15.218	12.632	-17%
75+	5.103	11.431	124%
tot	57.551	55.217	-4%

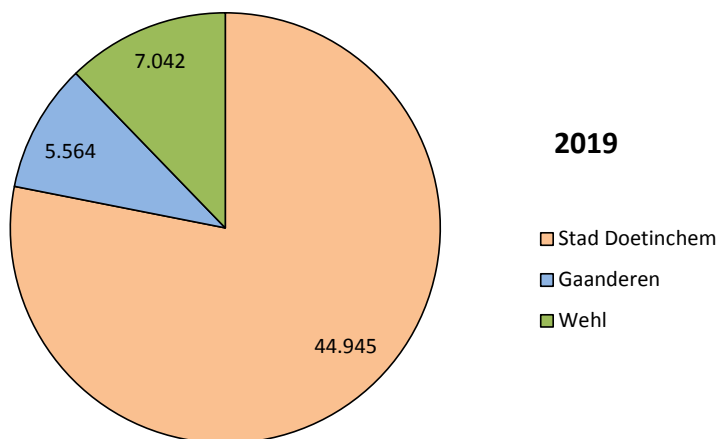
De bevolking van Doetinchem zal de komende jaren naar verwachting licht krimpen, 4% tussen nu en 30 jaar. De groep 75-plussers zal fors toenemen en de bevolking jonger dan 75 zal krimpen met percentages tussen de 15 en 18%. Het aandeel van de 75-plussers op de totale bevolking zal daarmee toenemen van 9% nu tot 21% over 30 jaar.

Figuur 1 *Relatieve bevolkingsontwikkeling gemeente Doetinchem, 2019 – 2049 (bron: Primos)*

De gemeente Doetinchem bestaat behalve uit de stad Doetinchem ook uit de dorpen Gaanderen en Wehl. De stad Doetinchem telt op dit moment 78% van de bevolking van de gemeente. Voor Gaanderen en Wehl is dit 10% resp. 12%.

Figuur 2 Verdeling van de bevolking van Doetinchem over Doetinchem stad, Gaanderen en Wehl (bron: CBS)

2.2 OUDEREN

Het aantal ouderen in Doetinchem zal de komende jaren fors stijgen en daarmee ook de vraag naar wonen en zorg.

Ijkpunt aantal ouderen wonen-zorg, Revalidatie, ELV, Hospice Doetinchem

Maatstaf Wlz-ZIN met verblijf / Wlz-PGB (uitsluitend PGB) 2018, Eerstelijnsverblijf Nza / Actiz 2017, Hospice: Zorg voor beter 2014 / Associatie Hospicezorg Nederland 2020

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Verpleging en verzorging 18+	243	266	308	366	432	483	534
Psychogeriatrisch (dementie) 18+	302	334	389	459	528	586	642
Revalidatie Wlz	3	4	4	5	6	6	7
Eerstelijnsverblijf	14	16	18	21	24	26	28
Hospice	5	5	6	7	8	9	9

Ijkpunt aantal ouderen wonen-zorg, Revalidatie, ELV, Hospice Doetinchem-Stad

Maatstaf Wlz-ZIN met verblijf / Wlz-PGB (uitsluitend PGB) 2018, Eerstelijnsverblijf Nza / Actiz 2017, Hospice: Zorg voor beter 2014 / Associatie Hospicezorg Nederland 2020

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Verpleging en verzorging 18+	189	207	239	282	327	362	393
Psychogeriatrisch (dementie) 18+	234	259	301	353	400	439	474
Revalidatie Wlz	3	3	3	4	4	5	5
Eerstelijnsverblijf	11	12	14	16	18	20	21
Hospice	4	4	5	5	6	7	7

Ijkpunt aantal ouderen wonen-zorg, Revalidatie, ELV, Hospice Gaanderen

Maatstaf Wlz-ZIN met verblijf / Wlz-PGB (uitsluitend PGB) 2018, Eerstelijnsverblijf Nza / Actiz 2017, Hospice: Zorg voor beter 2014 / Associatie Hospicezorg Nederland 2020

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Verpleging en verzorging 18+	25	26	31	37	45	50	55
Psychogeriatrisch (dementie) 18+	31	33	40	46	55	60	66
Revalidatie Wlz	0	0	0	1	1	1	1
Eerstelijnsverblijf	1	2	2	2	3	3	3
Hospice	0	1	1	1	1	1	1

Ijkpunt aantal ouderen wonen-zorg, Revalidatie, ELV, Hospice Wehl

Maatstaf Wlz-ZIN met verblijf / Wlz-PGB (uitsluitend PGB) 2018, Eerstelijnsverblijf Nza / Actiz 2017, Hospice: Zorg voor beter 2014 / Associatie Hospicezorg Nederland 2020

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Verpleging en verzorging 18+	30	33	37	47	60	72	86
Psychogeriatrisch (dementie) 18+	38	42	48	60	73	87	101
Revalidatie Wlz	0	0	1	1	1	1	1
Eerstelijnsverblijf	2	2	2	3	3	4	4
Hospice	1	1	1	1	1	1	1

2.3 GGZ

De ontwikkeling van de behoefte aan GGZ zorg inclusief beschermd wonen en maatschappelijke opvang zal, afgaande op de bevolkingsontwikkeling, de komende jaren licht dalen.

Ijkpunt aantal personen GGZ Doetinchem

Maatstaf Wmo met verblijf Nederland peildatum 1-1-2019 / Wlz ZIN Nederland peildatum 1-1-2018

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Beschermd wonen bij zorgaanbieder 18+	124	124	122	120	117	113	109
Opvang	17	17	16	16	16	15	15
Spoedopvang	1	1	1	1	1	1	1
Overige beschermd wonen	5	5	5	5	5	5	5
GGZ met behandeling 18+	16	17	17	17	16	16	15

Ijkpunt aantal personen GGZ Doetinchem-Stad

Maatstaf Wmo met verblijf Nederland peildatum 1-1-2019 / Wlz ZIN Nederland peildatum 1-1-2018

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Beschermd wonen bij zorgaanbieder 18+	97	98	97	95	93	90	86
Opvang	13	13	13	13	12	12	12
Spoedopvang	1	1	1	1	1	1	1
Overige beschermd wonen	5	5	5	5	5	5	5
GGZ met behandeling 18+	12	13	13	13	13	12	12

Ijkpunt aantal personen GGZ Gaanderen

Maatstaf Wmo met verblijf Nederland peildatum 1-1-2019 / Wlz ZIN Nederland peildatum 1-1-2018

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Beschermd wonen bij zorgaanbieder 18+	12	11	11	11	10	10	10
Opvang	2	2	1	1	1	1	1
Spoedopvang	0	0	0	0	0	0	0
Overige beschermd wonen	0	0	0	0	0	0	0
GGZ met behandeling 18+	2	2	2	2	2	2	1

Ijkpunt aantal personen GGZ Wehl

Maatstaf Wmo met verblijf Nederland peildatum 1-1-2019 / Wlz ZIN Nederland peildatum 1-1-2018

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Beschermd wonen bij zorgaanbieder 18+	15	15	15	14	14	14	13
Opvang	2	2	2	2	2	2	2
Spoedopvang	0	0	0	0	0	0	0
Overige beschermd wonen	1	1	1	1	1	1	1
GGZ met behandeling 18+	2	2	2	2	2	2	2

2.4 GEHANDICAPTEN

Het aantal mensen dat behoefte heeft aan gehandicaptenzorg zal de komende vijf jaar stijgen maar daarna zal er een geleidelijke afname plaatsvinden.

IJkpunt aantal personen met beperking Doetinchem

Maatstaf Wlz ZIN + PGB Nederland peildatum 1-1-2018

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Lichamelijke beperking, LG, 18+	38	42	42	42	42	41	41
Lichamelijke beperking, LG, 18-	3	3	3	3	3	3	3
Verstandelijke beperking, VG, 18+	227	249	248	244	237	230	224
Verstandelijke beperking, VG, 18-	21	19	19	19	19	19	18
Licht verstandelijke beperking, LVB	3	3	3	3	2	2	2

IJkpunt aantal personen met beperking Doetinchem-Stad

Maatstaf Wlz ZIN + PGB Nederland peildatum 1-1-2018

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Lichamelijke beperking, LG, 18+	29	33	33	33	33	32	32
Lichamelijke beperking, LG, 18-	2	2	2	2	2	2	2
Verstandelijke beperking, VG, 18+	177	195	195	192	186	180	175
Verstandelijke beperking, VG, 18-	16	16	16	16	16	15	14
Licht verstandelijke beperking, LVB	2	2	2	2	2	2	2

IJkpunt aantal personen met beperking Gaanderen

Maatstaf Wlz ZIN + PGB Nederland peildatum 1-1-2018

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Lichamelijke beperking, LG, 18+	4	4	4	4	4	4	4
Lichamelijke beperking, LG, 18-	0	0	0	0	0	0	0
Verstandelijke beperking, VG, 18+	22	24	23	22	21	21	21
Verstandelijke beperking, VG, 18-	2	2	2	2	2	2	2
Licht verstandelijke beperking, LVB	0	0	0	0	0	0	0

IJkpunt aantal personen met beperking Wehl

Maatstaf Wlz ZIN + PGB Nederland peildatum 1-1-2018

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Lichamelijke beperking, LG, 18+	5	5	5	5	5	5	5
Lichamelijke beperking, LG, 18-	0	0	0	0	0	0	0
Verstandelijke beperking, VG, 18+	28	31	31	30	29	29	28
Verstandelijke beperking, VG, 18-	2	2	2	2	2	2	2
Licht verstandelijke beperking, LVB	0	0	0	0	0	0	0

2.5 JEUGDHULP

Afgaande op de bevolkingsontwikkeling en de geleidelijke terugloop van het aantal jeugdigen, zal de vraag naar jeugdhulp licht afnemen tussen nu en 2049.

Ijkpunt aantal jongeren met jeugdhulp Doetinchem

Maatstaf Jeugdzorg Nederland, CBS, peildatum 1-1-2019

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Pleegzorg 0-17	61	56	55	56	56	56	53
- idem 18-22	3	3	3	3	2	3	3
Gezinsgerichte Jeugdhulp 0-17	14	12	12	12	12	12	12
- idem 18-22	1	1	1	1	1	1	1
Gesloten Plaatsing 0-17	6	6	5	5	5	5	5
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0
Ander verblijf bij Jeugdhulp aanbieder 0-17	45	41	39	38	40	40	39
- idem 18-22	4	4	3	3	3	3	3

Ijkpunt aantal jongeren met jeugdhulp Doetinchem-Stad

Maatstaf Jeugdzorg Nederland, CBS, peildatum 1-1-2019

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Pleegzorg 0-17	49	47	46	46	46	46	43
- idem 18-22	3	3	2	2	2	2	2
Gezinsgerichte Jeugdhulp 0-17	11	10	10	10	10	10	10
- idem 18-22	1	1	1	1	0	1	1
Gesloten Plaatsing 0-17	5	5	4	4	4	4	4
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0
Ander verblijf bij Jeugdhulp aanbieder 0-17	36	34	32	32	33	33	32
- idem 18-22	3	3	3	3	2	3	3

Ijkpunt aantal jongeren met jeugdhulp Gaanderen

Maatstaf Jeugdzorg Nederland, CBS, peildatum 1-1-2019

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Pleegzorg 0-17	6	5	5	5	5	5	5
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0
Gezinsgerichte Jeugdhulp 0-17	1	1	1	1	1	1	1
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0
Gesloten Plaatsing 0-17	1	0	0	0	0	1	1
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0
Ander verblijf bij Jeugdhulp aanbieder 0-17	4	4	3	3	3	4	4
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0

Ijkpunt aantal jongeren met jeugdhulp Wehl

Maatstaf Jeugdzorg Nederland, CBS, peildatum 1-1-2019

	2019	2024	2029	2034	2039	2044	2049
Pleegzorg 0-17	6	5	5	5	5	5	5
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0
Gezinsgerichte Jeugdhulp 0-17	1	1	1	1	1	1	1
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0
Gesloten Plaatsing 0-17	1	0	0	0	0	1	1
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0
Ander verblijf bij Jeugdhulp aanbieder 0-17	4	4	3	3	3	4	4
- idem 18-22	0	0	0	0	0	0	0

3 VERANTWOORDING

De ijkpunten in deze rapportage zijn samengesteld op basis van de bevolkingsomvang van de gemeente Doetinchem en de gemiddelde vraag in Nederland naar leeftijd. Op basis van de bevolkingsontwikkeling naar leeftijd van de gemeente kan vastgesteld worden of de vraag toe- of afneemt.

Het CBS is – met de monitor voor de Langdurige Zorg en de monitor van het Sociaal Domein de belangrijkste leverancier voor de landelijke cijfers. Sommige vormen van aanbod zijn niet terug te vinden in deze twee monitoren en dan is indien mogelijk gebruik gemaakt van andere beschikbare gegevens. In dit hoofdstuk wordt diepgaander informatie gegeven over de data zodat de cijfers goed geïnterpreteerd kunnen worden.

Een algemene opmerking is hier nogmaals op zijn plaats: de vraag naar wonen met zorg is weliswaar afhankelijk van de bevolkingsontwikkeling maar er zijn meerdere factoren van invloed op de vraagontwikkeling, factoren die niet te voorspellen zijn en die soms zwaarder wegen dan de bevolkingssamenstelling en –ontwikkeling.

3.1 WLZ

Organisatie en bekostiging

De Wet Langdurige zorg (Wlz) is de verzekering voor de kosten van langdurige zorg en verblijf voor kwetsbare ouderen en mensen met een beperking.

Registratie door CBS

Belangrijkste bron voor de benutting van deze Wlz is de *Monitor Langdurige Zorg*. Cijfers worden gepubliceerd door het CBS. Bijgehouden wordt onder andere hoeveel personen gebruik maken van deze zorg. De ontvangers worden ingedeeld in groepen naar beperking en zwaarte, de zorgprofielen:

Ouderenzorg

- VV: Verzorging en Verpleging, meest maar niet uitsluitend ouderen

Gehandicaptenzorg

- VG: verstandelijke beperking
- LG: lichamelijke of meervoudige beperking
- LVG: lichte verstandelijke beperking
- SGLVG: lichte verstandelijke beperking en ernstige psychiatrische aandoening of gedragsproblemen
- ZGvis en ZGaud: Auditiefcommunicatieve beperking of ernstige spraak/taalprobleem, of visuele beperking

Geestelijke gezondheidszorg

- GGZ-B: psychische en/of psychiatrische problemen

Toelichting bij berekening

In de cijfers in deze rapportage is alleen de verblijfs capaciteit meegeteld, niet het ambulante aanbod. Mensen met een Wlz indicatie die geen gebruikmaken van verblijf, dus thuiswonen (bijvoorbeeld met een VPT, Volledig Pakket Thuis), zijn uitgefilterd uit de cijfers. Mensen die gebruikmaken van een PGB, zijn inbegrepen.

De prognose van het aantal mensen dat gebruik maakt van een PGB op basis van een indicatie voor V&V (Verzorging en Verpleging) lijkt te dalen in de loop der jaren, afgaande op de cijfers in de tabellen. Echter, dit effect is het gevolg van de grofheid van het cijfermateriaal: de cijfers die betrekking hebben op het PGB zijn namelijk uitgesplitst in slechts drie leeftijdscategorieën: 0-17, 18-64 en 65+. De dubbele vergrijzing – de populatie boven de 85 jaar – weegt daardoor niet mee in de cijfers. De prognose V&V-PGB is daardoor een onderschatting.

3.2 VERVANGENDE ZORG EN EERSTELIJNSVERBLIJF

Bij vervangende zorg (ook wel respijtzorg genoemd) wordt de mantelzorger tijdelijk ontlast. Een van de vormen van vervangende zorg is tijdelijk verblijf. Tijdelijk verblijf is mogelijk via de Zorgverzekeringswet en via de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Binnen de Zorgverzekeringswet heet deze zorg Eerstelijnsverblijf. Cijfers hierover zijn mondjesmaat beschikbaar. De capaciteit kan afgeleid worden uit publicaties van het Nza. Het gebruik naar leeftijd kan afgeleid worden uit een onderzoek van Actiz. Met deze cijfers is een IJkpunt samengesteld voor Doetinchem.

Binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning is tijdelijk verblijf (respijtzorg, logeeropvang) ook mogelijk. Er zijn echter geen cijfers beschikbaar over de capaciteit voor tijdelijk verblijf. Het CBS inventariseert in de gemeentelijke monitor sociaal domein ook het gebruik van kortdurend verblijf maar in hun rapportages is niet de capaciteit terug te vinden. Hiervan is dan ook geen IJkpunt samengesteld voor Doetinchem.

3.3 HOSPICE

Hospicezorg kan op vele manieren worden georganiseerd en bekostigd. Er wordt geen centrale registratie bijgehouden. Wel zijn er enkele onderzoeken gedaan die ook een indicatie geven van de capaciteit in Nederland. Deze getallen moeten als een grof richtgetal worden beschouwd.

Agora / Netwerk Palliatieve zorg heeft in 2014 een inventarisatie van Hospicevoorzieningen gemaakt: 1217 bedden. Deze maatstaf is hier gebruikt als IJkpunt. In het algemeen zijn het ouderen die gebruik maken van het Hospice. De vergrijzing in de toekomst zal dus een extra effect teweeg brengen op de behoefte. Omdat er geen leeftijdsopbouw bekend is van de gebruikers van het Hospice is er in deze rapportage gebruik gemaakt van de leeftijdsverdeling van Eerstelijnsverblijf. Deze cijfers zijn gecombineerd tot het IJkpunt. Belangrijk is te beseffen dat het resulterende IJkpunt een grove indicatie vormt van de capaciteitsbehoefte nu en in de toekomst.

3.4 BESCHERMD WONEN EN MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

Organisatie en bekostiging

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) heeft tot doel om ondersteuning te bieden aan mensen met een beperking, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de maatschappij. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering.

Registratie door CBS

Het CBS houdt in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein gegevens bij over kosten en gebruik van Jeugdwet, Participatiewet en Wmo. Een knelpunt daarbij is dat het CBS niet alle typen voorzieningen registreert. Het CBS sluit aan bij de wetteksten waar (Wmo) in bredere zin gesproken wordt over maatwerkvoorzieningen. Het CBS registreert conform de intentie van de wet vier type maatwerkarrangementen: ondersteuning thuis, hulp bij het huishouden, verblijf en opvang, hulpmiddelen en diensten. Binnen "verblijf en opvang" onderscheidt het CBS de volgende subcategorieën:

- beschermd wonen
- opvang
- spoedopvang
- overige beschermd wonen en opvang

Toelichting bij berekening

Zeer recentelijk (mei 2020) heeft het CBS een overzicht gepubliceerd van deze vier vormen van verblijf en opvang. Daar is in deze rapportage gebruik van gemaakt.

Bij het samenstellen van een IJkpunt is het CBS vanwege de landelijke dekking de beste gegevensbron.

Het CBS heeft in een andere publicatie een opgave gedaan van de benutting van "verblijf en opvang" naar leeftijd. Deze publicatie is gebruikt voor het opstellen van leeftijdsafhankelijke prevalentiecijfers voor alle vier de subcategorieën "verblijf en opvang".

De variatie tussen centrumgemeenten is groot. Het aantal inwoners Beschermd Wonen per regio varieert van 0,4% tot 3,6%. Het landelijk gemiddelde is 2%. Regio Doetinchem zit op 2,4% (2019).

Doorgaans is het aanbod van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang niet evenredig gespreid over de individuele gemeenten maar is het geconcentreerd in de centrumgemeenten.

3.5 JEUGDZORG

Organisatie en bekostiging

De Jeugdzorg is geregeld in de Jeugdwet en wordt uitgevoerd door de gemeenten. De cijfers in deze paragraaf gaan over jeugdzorg *met* verblijf, dus niet de ambulante zorgvormen. Gegevens over jeugdzorg worden landelijk verzameld en gepubliceerd door het CBS.

Er bestaan verschillende vormen van Jeugdzorg:

Jeugdhulp

Jeugdhulp betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Jeugdbescherming

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Het doel van de kindbeschermingsmaatregelen is het opheffen van de bedreiging voor de veiligheid en ontwikkeling van het kind. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Jeugdreclassering

Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart.

Registratie door CBS

Het CBS verzamelt de gegevens bij de gemeenten en maakt gebruik van een aanleverprotocol en een informatieprotocol. In die laatste staat nauwkeurig beschreven welke vormen van aanbod er worden onderscheiden. We concentreren ons hier op Jeugdhulp met verblijf:

Jeugdhulp met verblijf

De jeugdige verblijft elders. Of anders gezegd, de jeugdige slaapt formeel elders, niet zijnde thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.

Binnen Jeugdhulp met verblijf worden vier typen onderscheiden: Pleegzorg, Gezinsgericht, Gesloten plaatsing, en Verblijf bij een jeugdhulpaanbieder anders dan bovenstaand verblijf. Deze vier hulpvormen vallen niet samen met de uitvraag van gemeente Doetinchem die de basis vormt van dit onderzoek. In onderstaande tabel wordt aangegeven hoe de uitvraag van Doetinchem zich verhoudt tot de door het CBS verzamelde gegevens over Jeugdhulp met verblijf:

<i>Hulpvorm</i>	<i>Definitie uit Informatieprotocol beleidsinformatie jeugd</i>	<i>Gevraagde informatie gemeente Doetinchem</i>
Pleegzorg	De jeugdige verblijft in een pleeggezin.	

	Er is van pleegzorg sprake als er een pleegcontract is tussen de pleegouder(s) en een pleegzorgaanbieder. Hiervan is ook sprake in geval van vakantie-/weekendopvang indien dat onderdeel uitmaakt van het hulpaanbod.	
Gezinsgericht	Alle vormen van verblijf die een gezinssituatie benaderen, maar geen pleegzorg zijn. Te denken valt aan gezinshuizen, logeerhuizen en zorgboerderijen waar overnacht wordt.	Gezinshuizen 18- Logeeropvang 18-
Gesloten plaatsing	De jeugdige verblijft bij een jeugdhulpaanbieder op basis van een machtiging gesloten jeugdzorg of op basis van een machtiging BOPZ (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen)	
Verblijf bij een jeugdhulpaanbieder anders dan bovenstaand verblijf	De jeugdige verblijft op de accommodatie van de jeugdhulpaanbieder, veelal in een groep met andere jeugdigen. In feite betreft het alle vormen van verblijf die niet onder een van de voorgaande categorieën vallen. Hieronder vallen ook begeleid wonen en kamertraining. Deze hulpvormen vinden doorgaans plaats in een verblijf van de hulpaanbieder.	Moeder-kindhuizen 18- Residentiele jeugdzorg overig 18-

Toelichting bij berekening

Het IJkpunt Doetinchem is opgesteld op basis van de bevolkingsontwikkeling naar leeftijd en de huidige prevalentie van jeugdzorg naar leeftijd. Het CBS onderscheidt de leeftijdscategorieën 0-3, 4-11, 12-17 en 18-22 jaar. De groep 18-22-jarigen horen wettelijk eigenlijk niet onder jeugdzorg maar gemeenten continueren soms de zorg onder de noemer "verlengde jeugdzorg".

4 BIJLAGE: BRONNEN

Maatstaf	Bron	Datum
Bevolking Nederland	CBS, bevolking naar leeftijd en geslacht	Peildatum 1-1-2018
Bevolkingsprognose Doetinchem	Primos-prognose ABF	2020
Wlz en Wlz-PGB	Monitor Langdurige Zorg, https://www.monitorlangdurigezorg.nl/	Peildatum 1-1-2018
Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	Doetinchem: Wmo 2018, 2019, 2020 CBS 2019: Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein (update 7 mei 2020)	Peildatum 1-1-2019 1 ^e helft 2019
Jeugdzorg	CBS 2019: Jongeren met Jeugdzorg, vormen van jeugdzorg	1 ^e helft 2019
Tijdelijke zorg	Nza 2018: Marktmonitor Acute Zorg Actiz en Q-consult 2018, Onderzoek Eerstelijns Verblijf Actiz 2019, Infographic Eerstelijnsverblijf	2017
Hospicezorg	Netwerk Palliatieve Zorg / Agora 2014, Factsheet 2014 Associatie Hospicezorg Nederland 2020, factsheet	2014 2020

5 BIJLAGE: BEGRIPPEN

Beschermd wonen: is een regeling voor iedereen die niet meer zelfstandig kan wonen vanwege psychische en/of psychosociale problematiek. Wanneer ambulante hulp aan huis (begeleid wonen) niet voldoende is, wordt middels beschermd wonen een kamer aangeboden in een instelling of wooninitiatief. Valt onder de Wmo.

Eerstelijnsverblijf: medisch noodzakelijk kortdurend verblijf, bekostigd door de Zorgverzekering

GGZ-B: psychische en/of psychiatrische problemen

GGZ-C: oude benaming voor Beschermd Wonen zoals dat bestond in de voormalige Awbz

IJKpunt: te verwachten capaciteit op basis van het Nederlands gemiddelde

Jeugdbescherming: verplichte hulp bij de opvoeding van kinderen, opgelegd door een rechter.

Jeugd-GGZ: de behandeling van psychische problemen of psychiatrische aandoeningen bij kinderen en jongeren. Deze benaming stamt uit de periode vóór de Jeugdwet 2015 en was onderdeel van de Zorgverzekeringswet.

Jeugdhulp: hulp en ondersteuning. Dit kan zijn zonder verblijf of met verblijf.

Jeugdzorg: verzamelnaam voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Uitgevoerd door gemeenten op basis van Jeugdwet

LG: lichamelijke of meervoudige beperking waarbij geen functionele verbetering meer mogelijk is.

Logeeropvang: bedoeld om de mantelzorger te ontlasten, een vorm van respijtzorg. Is mogelijk voor kinderen, jongeren en volwassenen. Wordt bekostigd uit Jeugdwet, Wmo of Wlz (indien de persoon een Wlz-indicatie heeft en zorg thuis ontvangt)

LVG: lichte verstandelijke beperking

Maatschappelijke opvang: is het bieden van tijdelijk verblijf aan dak- en thuislozen, gekoppeld aan zorg en begeleiding en/of het verhelpen van een crisis. Dit valt onder de Wmo.

Maatstaf: gebruikte gegevens voor het samenstellen van het ijkpunt

Maatwerkvoorziening Wmo: op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen

MPT: Modulair Pakket Thuis (voortzetting van wijkzorg voor mensen met een Wlz indicatie)

NZa: Nederlandse Zorgautoriteit, stelt regels en houdt toezicht binnen Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg

PGB: Persoonsgebonden Budget

Psychogeriatric / psychogeriatric aandoening of beperking: als er volgens de DSM-5 criteria sprake is van een uitgebreide neurocognitieve stoornis.

Respijtzorg: iemand neemt tijdelijk de zorg over van de mantelzorger.

SGLVG: lichte verstandelijke beperking en ernstige psychiatrische aandoening of gedragsproblemen

Somatiek / somatische aandoening: een lichamelijke ziekte of aandoening

Verblijf: een opname in een zorginstelling

VG: verstandelijke beperking; beperking in zowel het verstandelijke als het adaptief functioneren in de conceptuele, sociale en praktische domeinen, waardoor zelfstandig functioneren niet zonder blijvende ondersteuning mogelijk is.

VPT: Volledig Pakket Thuis (ZIN exclusief huisvestingscomponent)

VV: Verzorging en Verpleging. Dit betreft meest maar niet uitsluitend ouderen

Wlz: Wet langdurige zorg, uitgevoerd door zorgkantoren

Wmo: Wet maatschappelijke ondersteuning, uitgevoerd door gemeenten

ZGvis en ZGaud: Auditiefcommunicatieve beperking of ernstige spraak/taalprobleem, of visuele beperking

ZIN: zorg in natura

ZIN: Zorginstituut Nederland, ziet toe op Zorgverzekeringswet en Wet langdurige zorg

Zvw: Zorgverzekeringswet, uitgevoerd door zorgverzekeraars